

Opiskelijoiden yrittäjyysinto ei ole yleisistä talousnäkymistä kiinni

30.4.2025

Yrittäjäksi ryhtymisen motiiveja jaotellaan usein työntö- ja vetotekijöihin (esim. Schjoedt & Shaver, 2007; Kirkwood, 2009). Vetotekijöiksi – siis yrittäjyyteen houkutteleviksi tekijöiksi – listataan usein esimerkiksi itsenäisyys ja taloudellinen menestys ja työntötekijöiksi puolestaan sopivien työpaikkojen puute tai tyytymättömyys nykyiseen työhön. Suomalaisessa tutkimuksessa on esitetty vaihtoehtona kolme eri polkua yrittäjyyteen: olosuhteiden pakosta, ajautumalla ja tilaisuuteen tarttumalla sekä yrittäjäksi hakeutumalla (Sutela & Pärnänen, 2017). Näistä ensimmäisen voi yhdistää selkeästi työntötekijöihin ja viimeisen vetotekijöihin, mutta keskimmäinen polku on vaikeammin sijoitettava, vaikka olikin Sutelan ja Pärnäsen (2017) tutkimuksessa useimmin tärkeimmäksi valittu syy. Onkin kyseenalaista, voiko yrittäjyyteen johtavia syitä yksilön tasolla luokitella kuvattuun tapaan: usein vaikuttavia tekijöitä on monta ja niiden painoarvo vaihtelee.

Sekä veto- että työntötekijöiden voi kuitenkin ajatella olevan yhteydessä yleiseen taloudelliseen tilanteeseen. Heikon taloustilanteen vuoksi työntötekijät saattavat korostua, jos työpaikkoja on heikosti saatavilla. Toisaalta hyvässä taloustilanteessa saatetaan nähdä paremmin mahdollisuuksia taloudelliseen menestymiseen yrittäjyyden kautta. Tässä artikkelissa tarkastellaan SEAMKin ensimmäisen vuoden opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksia ja niiden yhteyttä yleiseen taloustilanteeseen. Taloustilanteen indikaattorina käytetään kuluttajien luottamusindikaattoria, jonka voi ajatella heijastelevan yleistä käsitystä taloustilanteesta.

Yrittäjyysaikomukset suhteellisen vakaita

Opiskelijoilta kysytään osana Entre Intentio -tutkimusta useita yrittäjyysaikomuksiin liittyviä kysymyksiä, joihin otetaan kantaa 7-portaisella asteikolla, esimerkiksi ”Kuinka todennäköistä on, että tulet perustamaan oman

yrityksen valmistumisesi jälkeen (tai opintojesi aikana)? 1 = erittäin epätodennäköistä ja 7 = erittäin todennäköistä”. Näistä kysymyksistä on aineistoon muodostettu summamuuttuja, joka kuvaa opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksia kokonaisuutena. Taulukossa 1 on esitetty summamuuttajan keskiarvot eri vuosilta.

Taulukko 1. Opiskelijoiden yrittäjyysaikomukset eri vuosina.

Aineiston keruu	N	keskiarvo
v. 2008	616	3,73
v. 2009	572	3,72
v. 2010	533	3,59
v. 2011	670	3,79
v. 2012	700	3,80
v. 2013	525	3,67
v. 2018	604	3,66
v. 2019	501	3,56
v. 2020	607	3,62
v. 2021	832	3,78
v. 2023	590	3,83
v. 2024	622	3,84
Yhteensä	7372	3,72

Aikasarjasta nousee kaksi keskeistä havaintoa. Ensinnäkin, vaikka vuosien välillä on vaihtelua, yrittäjyysaikomusten taso ensimmäisen vuoden opiskelijoilla pysyy vuodesta toiseen suhteellisen vakaana. Toinen havainto on, että aikomusten taso ylittää johdonmukaisesti arviointiasteikon ns. neutraalin tason (3,5). Alhaisimmillaan yrittäjyysaikomukset ovat vuonna 2019, jolloin keskiarvo oli 3,56, minkä jälkeen keskiarvo nousee ja on korkeimmillaan viimeisimmässä mittauksessa vuonna 2024 (ka. 3,84). Aiemmin tässä sarjassa ilmestyneessä artikkelissa (Joensuu-Salo ym., 2025) todettiin, että myös opiskelijoiden varsinainen perustamisaktiivisuus on noussut – toisin sanoen, yhä useampi opiskelija on kyselyyn vastaamisen hetkellä ollut perustamassa omaa yritystä.

Kuluttajien luottamus vaihdellut rajummin

Kuluttajien luottamusta tarkastellaan usein kuluttajien luottamusindikaattorin kautta. Luottamusindikaattori tiivistää kuluttajien odotuksen talouskehityksestä (Tilastokeskus, i.a.). Kuluttajien luottamus -tilaston kokoamisessa kuluttajilta kysytään erikseen näkemyksiä oman talouden tilasta nyt ja vuoden kuluttua, rahankäytöstä kestotavaroihin vuoden sisällä sekä Suomen taloudesta vuoden kuluttua. Varsinainen luottamusindikaattori muodostetaan näiden osatekijöiden saldolukujen keskiarvona. Kuviossa 1 esitetään kuluttajien luottamusindikaattorin ja sen osatekijöiden vaihtelu Entre Intentio –kyselyn tiedonkeruuvuosina.

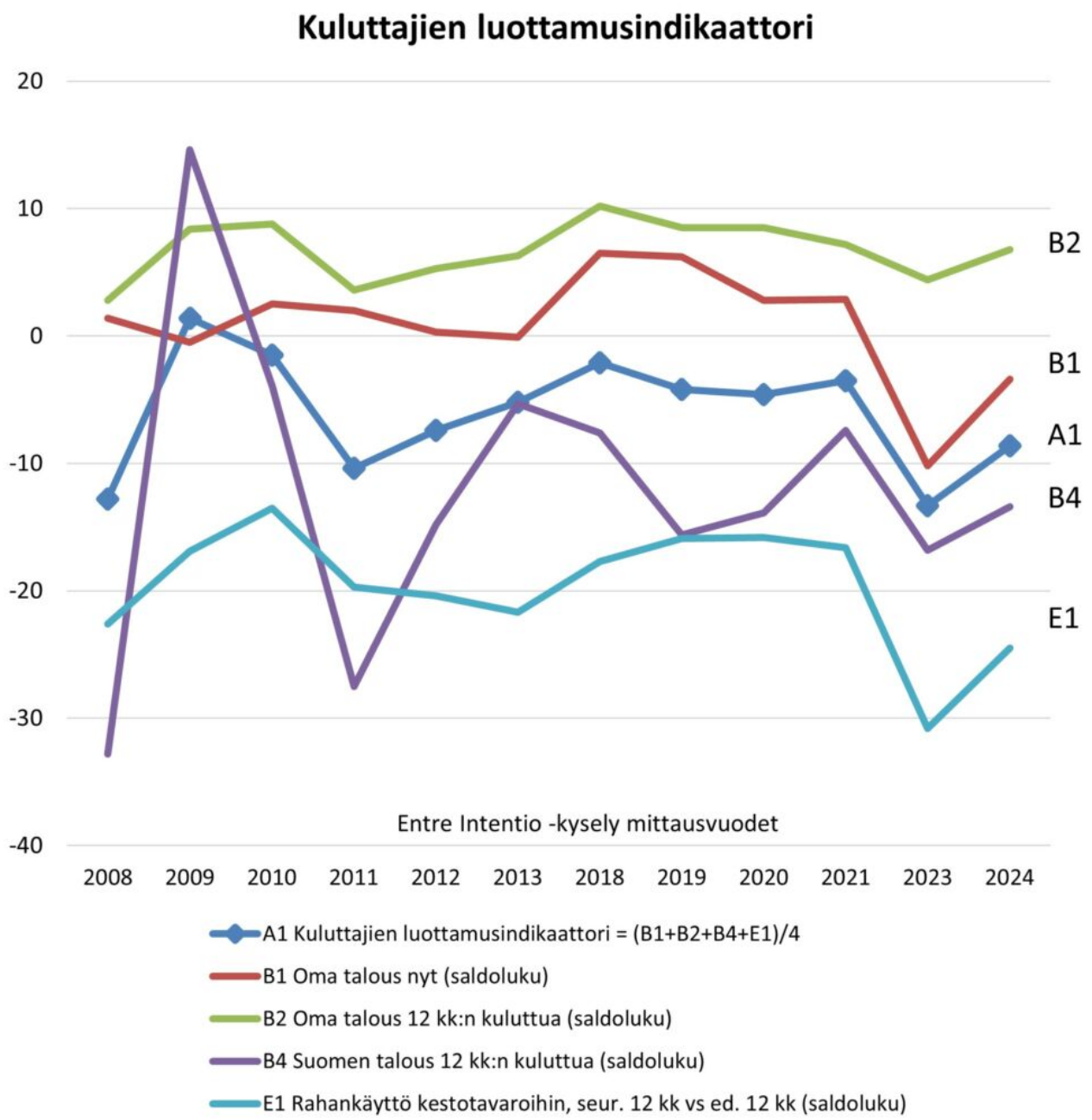

Kuvio 1. Kuluttajien luottamusindikaattori ja sen osatekijät.

Kuvio 1 osoittaa, että kuluttajien luottamus etenkin Suomen talouden kehittymiseen vaihtelee radikaalisti vuodesta toiseen. Sen sijaan esimerkiksi arviot omasta taloudesta vuoden kuluttua ovat huomattavasti tasaisempia. Tyypillisesti oman talouden kehitys myös arvioidaan suotuisammaksi kuin Suomen talouden kehitys yleensä. Esimerkiksi huhtikuussa 2025 vain 19 % kuluttajista uskoi Suomen talouden tilanteen paranevan seuraavan vuoden aikana, mutta peräti 28 prosenttia arvioi oman taloutensa kohentuvan (Tilastokeskus, 2025).

Kun rinnastetaan kuluttajien luottamusindikaattori ja opiskelijoiden yrittäjyysaikomukset (kuvio 2), on helppo havaita, ettei suomalaisten yleisellä luottamuksella talouteen ole yhteyttä opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksiin. Esimerkiksi vuodesta 2021 vuoteen 2023 kuluttajien luottamusindikaattori laski lähes 10 pistettä, mutta samaan aikaan opiskelijoiden yrittäjyysaikomukset nousivat. Toisinaan kehitys yrittäjyysaikomuksissa näyttää seuraavan kuluttajien luottamusindikaattorin kehitystä – esimerkiksi vuosina 2018–2019 ja vuosina

2020–2021 – mutta johdonmukainen yhteys puuttuu.

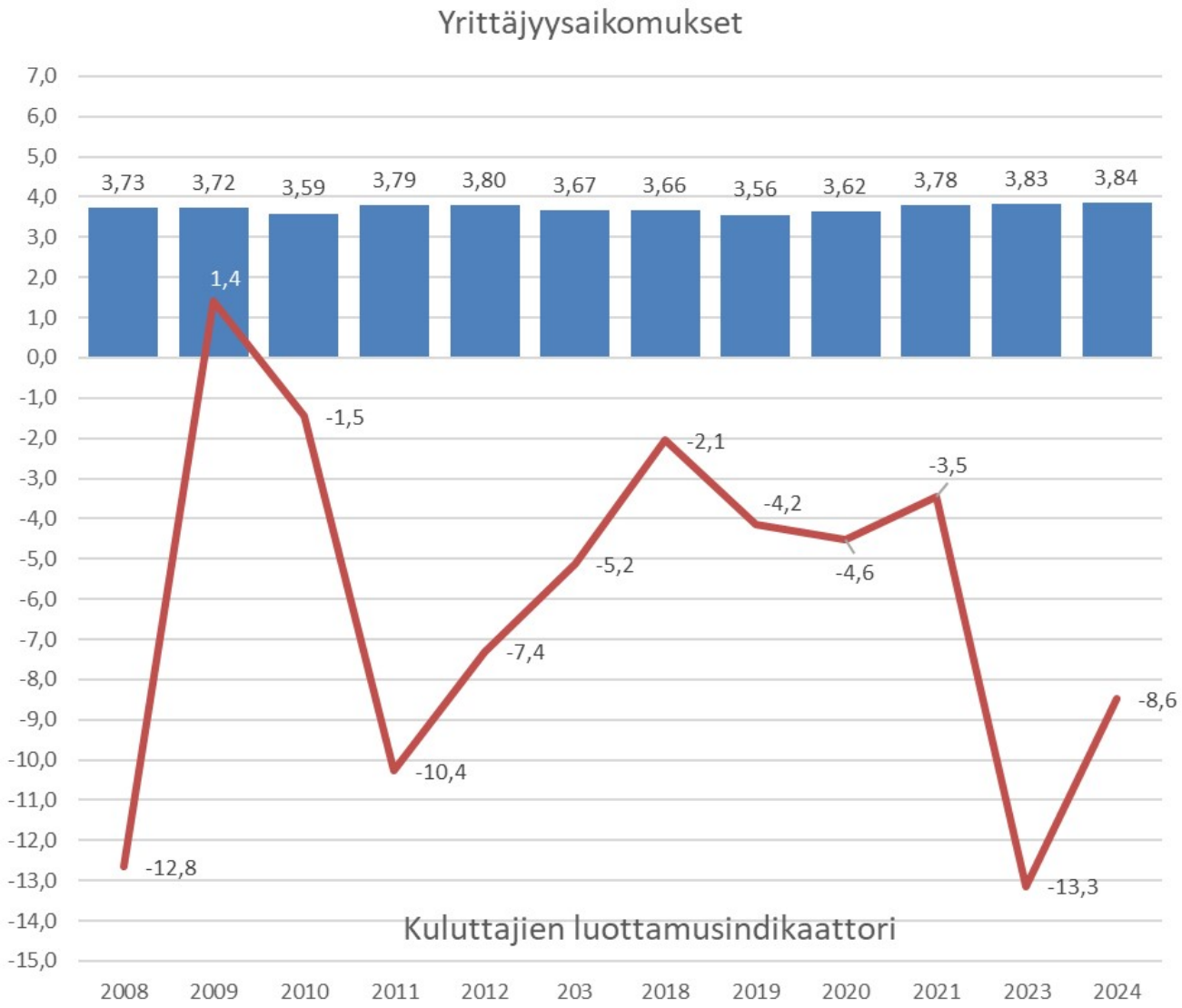

Kuvio 2. Yrittäjyysaikomukset ja luottamusindeksi.

Johtopäätöksiä

Tässä artikkelissa tarkasteltiin mahdollisuutta, että yleisillä talousnäkymillä olisi yhteys opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksiin joko työntö- tai vetotekijöiden kautta. Tulosten perusteella näyttää selvältä, että yleisellä talousilmapiirillä ei ole yhteyttä ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ajatuksiin yrittäjäksi ryhtymisestä. Yksi mahdollisuus on, että opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksissa painottuu pidemmän aikavälin perspektiivi, jolloin yhden vuoden tilanteet eivät suuremmin heilauta aikomuksia. Toisaalta on mahdollista myös, että opiskelijoiden ajattelussa oma yrittäjyys näyttäytyy enemmän oman talouden kaltaisena ilmiönä, jonka suhteen siis näkymätkin ovat tasaisimmat ja muut seikat painavat vaakakupissa enemmän kuin yleinen talous. Kolmantena vaihtoehtona on, että opintiensä alussa olevien opiskelijoiden yrittäjyysaikomukset ovat keskimäärin vielä niin abstraktilla tasolla, että taloustilanteen ei nähdä vaikuttavan niihin.

Tämä artikkeli on tuotettu Yrittäjyysaikomukset ja niihin vaikuttavat tekijät – tuloksia yrittäjyyspotentiaalin

kasvattamiseen EP:llä -hankkeessa, jota on rahoittanut Töysän Säästöpankkisäätiö.

Anmari Viljamaa
tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Marja Katajavirta
asiantuntija, TKI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Aiemmin sarjassa julkaistu:

Entre Intentio -mittarilla kerätty data ainutlaatuinen maailmassa | Julkaisut@SEAMKOpiskelijoiden yrityksen perustamisaktiivisuus noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana | Julkaisut@SEAMKViidenneksellä opiskelijoista mielessä idea tai innovaatio, jonka varaan voisi perustaa uutta liiketoimintaa | Julkaisut@SEAMK

Lähteet

Joensuu-Salo, S., Katajavirta, M., & Viljamaa, A. (2025). *Opiskelijoiden yrityksen perustamisaktiivisuus noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana.* @SeAMK verkkolehti. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/opiskelijoiden-yrityksen-perustamisaktiivisuus-noussut-viimeisen-kymmenen-vuoden-aikana/

Kirkwood, J. (2009). Motivational factors in a push-pull theory of entrepreneurship. *Gender in management: An international journal*, 24(5), 346–364. https://doi.org/10.1108/17542410910968805

Schjoedt, L., & Shaver, K. G. (2007). Deciding on an Entrepreneurial Career: A Test of the Pull and Push Hypotheses Using the Panel Study of Entrepreneurial Dynamics Data. *Entrepreneurship theory and practice*, 31(5), 733–752. https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2007.00197.x

Sutela, H., & Pärnänen, A. (2017). *Yrittäjät Suomessa 2017*. Tilastokeskus.

Tilastokeskus. (i.a.). Kuluttajien luottamusindikaattori. https://stat.fi/meta/kas/kuluttajien_luo.html

Tilastokeskus. (28.4.2025). Kuluttajien luottamus loivassa nousussa, mutta kuva Suomen taloudesta himmeni huhtikuussa 2025. https://stat.fi/julkaisu/cm0l199hc0l6307w2lisyzd9h